

СТАНОВИЩЕ

От

Проф. д-р Александър Николов Николов

СУ „Св.Климент Охридски“, ПН 2.2 История и археология (Средновековна история)

Върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 2.2 История и археология, (Археология- Средновековна археология) обявен в ДВ бр. 65/28.07.2023 г. от СУ „Св. Климент Охридски“, за нуждите на Катедра „Археология“, Исторически факултет, с единствен кандидат гл. ас. д-р Чавдар Янакиев Кирилов

Оценка за съответствие с минималните национални изисквания на ЗРСРАБ и изискванията на ПУДСУ.

Проверката на данните, представени от кандидата, показва, че минималните национални изисквания на ЗРАСРБ и изискванията на ПУДСУ са спазени и процедурата е напълно легитимна. Кандидатът отговаря на условията за участие в процедурата за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“, като постигнатите показатели напълно покриват необходимите условия.

Изследователска дейност и резултати

Единственият кандидат гл.ас. д-р Чавдар Янакиев Кирилов завършва специалност „Археология“ през 1998 г. в СУ „Св. Климент Охридски“ с придобита степен „магистър“.

През 2006 г. защитава успешно докторска дисертация на тема „Studien zu den frühmittelalterlichen Wurzeln europäischer Stadtentwicklung: Archäologische Befunde Mitteleuropas, ihre sozial- und wirtschaftsgeschichtliche Deutung und der Vergleich zum Raum der östlichen Balkanhalbinsel“ в Университета „Йохан Волфганг Гьоте“, Франкфурт на Майн, Германия с оценка Magna cum laude.

От 2006 до 2008 заема длъжността „археолог“ към Химическия факултет. През 2008 е назначен на длъжност „главен специалист по археология“ към същия факултет. През ноември 2010 г. е назначен за асистент по археология към Катедрата по

археология в Исторически факултет, а от ноември 2012 г. досега е главен асистент към Катедрата. Чавдар Кирилов е член на престижната European Association of Archeologists и член на редколегиата на списание Studien zur Archaeologie Europas и на редколегиата на Bulgarian E-Journal of Archaeology. Владее немски, английски и руски език, ползва в значителна степен чешки, словашки, сръбски и хърватски езици. Чавдар Кирилов притежава значителни технически умения в сферата на компютърния софтуер, фотографията, геодезичната и геофизичната апаратура, управлението на дрон и др. Чавдар Кирилов е участвал и ръководил множество теренни практики и археологически проучвания и проекти.

Описание на научните трудове:

Кандидатът, Чавдар Кирилов, е представил внушителен общ списък с публикации, който включва две монографии, 10 студии в научно списание, 10 студии в сборници, 49 статии в различни списания и сборници. От тях едната монография е на немски език (2006), две студии на английски език, три студии на немски език, две статии на английски и една на немски език. От представените статии 24 са в съавторство. В съавторство е и една от студиите.

За конкурса кандидатът е представил отделен списък от десет публикации, който включва двете му монографии, от 2023 и от 2006, а останалите осем са студии и статии, от които две на английски и две на немски език. Всичките публикации са издадени от реномирани издателства, сред които, Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt GmbH и De Gruyter.

Основен труд, представен тук, е монографията „Непознатите познати. Стъклените гривни в България от късножелязната до османската епоха.“ София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски". ISBN: 978-954-07-5798-8 (твърда подвързия) / ISBN 978-954-07- 5799-5 (PDF). Той е посветен на особен вид артефакти, които са били изследвани и до този момент, но никога в такива широки хронологически рамки и въз основа на така широк географски обхват с цел компаративен анализ. Чавдар Кирилов посочва редица грешки в методологията при изследване на археологическия материал от този род, като обосновава нуждата от преодоляване на тезата, че стъклените гривни са свързани предимно със Средновековието. Изследвани са находки от късножелязната, латенска епоха, епохата

на Античността и Средновековието и османския период, чак до края на 19 в. Авторът предлага нов подход при разработване на методология за изследването на този материал, като се опира на по-гъвкава типология, свързана с конкретни особености на стъклените гривни от различните епохи и региони. Той анализира и хронологията на тяхното разпространение, като обособява периоди на тяхно по-широко разпространение, които се редуват с периоди, в които те отсъстват почти напълно.

Втората монография, излязла на немски език през 2006 г. е разработена въз основа на дисертацията на кандидата, защитена в университета „Гьоте“ във Франкфурт на Майн. Тя е посветена на дискуссионния въпрос за възникването и развитието на ранносредновековните градове в „каролингския“ и „византийския“ ареал, по-специално в Средна Европа и Източните Балкани. Авторът се опитва да представи този процес през призмата на археологическите данни, като идентифицира основните параметри на градския живот: наличие на пазар, специфична градска икономика, базирана на търговия и занаяти и др. белези. Друг важен проблем е наличието на постоянни столици и владетелски резиденции, а също не на последно място континуитета с антични градски центрове. Според Чавдар Кирилов някои установени твърдо концепции относно различията между Запада и Изтока по отношение на развитието на градовете би следвало да бъдат преосмислени. Неговите проучвания показват, че в източната част на Европа развитието на градовете е свързано до голяма степен с наследените традиции от Късната античност и наличието на централна власт, докато в Средна Европа важна роля играят географски и икономически фактори, но връзката с античната епоха е също така силна и всеобхватна. И в двата случая появата на постоянни столици и владетелски резиденции е доста късна, като в България, според него, ролята на такъв пълноценен център имаме едва с появата на Преслав. Друг важен извод на автора е наличието на градски центрове и в двете части на континента в Ранното средновековие, което влиза и в противоречие с разпространената теза, че то е време на почти пълна деурбанизация и аграризация на икономиката. Данните показват наличие на градски живот и в Средна Европа, преди появата на първите градски харти и конституции през XI в.

Освен двете монографии кандидатът е представил и 8 други публикации, които могат да бъдат групирани тематично по следния начин:

1. Три статии с късноантична тематика, посветени на късноантичната поселищна мрежа в Тракия, на проблема с територията на късноантичния град и по-специално свиването на неговата площ и затварянето му в тесен

укрепен ареал като симптом за евентуален упадък на градския живот, а също и анализ на късноантичната укрепителна система в Източните Балкани.

2. Статии, посветени на средновековната археология и история на България, които дискутират въпроси като наличието на средновековни замъци в България, местонахождението на град Констанция, къде е била резиденцията на архиепископите на Червен и демографията на темата Паристрион през XI в. и по-специално въпросът за мнимото изселване на българското население в този период.
3. Една от статиите разглежда и специфичния проблем за наличието на подковани с метал обувки, като ревизира тезата, че те са се появили след 1200 г. и ги отнася по-скоро към XV в., като по-масови стават в османската епоха.

За високото качество на публикациите на кандидата свидетелстват блестящите наукометрични показатели като цитируемост и надлежно описаните научни приноси на предоставените публикации, които са наистина безспорни.

Заклучение:

От всичко изложено дотук можем да обобщим, че гл. ас. д-р Чавдар Янакиев Кирилов, единствен кандидат, отговаря напълно на критериите и изискванията за заемане на академичната длъжност“ доцент“, съобразно минималните национални изисквания и изискванията на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“. Неговата научна продукция, преподавателска и проектна дейност свидетелстват за висок професионализъм и значителни научни постижения в областта на средновековната археология. Затова подкрепям убедено и гласувам положително с „Да“ за кандидатурата на гл. ас. д-р Чавдар Янакиев Кирилов за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Дата...16 ноември 2023 г.....
.....

Подпис